

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาประเภทของหนังสือที่มีในห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตพัฒนการพระนครศรีอยุธยา โดยเทียบกับหลักสูตรที่เปิดสอน และเพื่อศึกษาการใช้หนังสือโดยจำแนกตามสาขาวิชา ตามปีที่พิมพ์ และตามภาษาของหนังสือที่มีผู้ใช้ โดยได้กำหนดสมมติฐานไว้ว่า

1. หนังสือที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาเขตพัฒนการพระนครศรีอยุธยา จะมีการใช้สูงกว่าหนังสือที่มีขอบเขตเนื้อหาวิชาทางด้านอื่น ๆ
2. อัตราส่วนการใช้หนังสือภาษาไทยมีมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ
3. หนังสือที่สปรมาณการใช้สูงจะมีอายุไม่เกิน 5 ปี

ประชากรที่ศึกษาได้แก่ หนังสืออ่านทั่วไปในชั้นเปิดของห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตพัฒนการพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,642 ชื่อเรื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้วิธีศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการจัดหาทรัพยากรของห้องสมุด โดยใช้บัตรบันทึกการใช้หนังสือเป็น เครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะให้รายละเอียดของหนังสือดังนี้ เลขหมู่ เลขทะเบียน ชื่อผู้แต่ง-หนังสือ ชื่อหนังสือ สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ ภาษา จำนวนครั้งที่ใช้ และความสอดคล้องกับหลักสูตร และได้ทดสอบบัตรบันทึกการใช้หนังสือกับหนังสือในหมวดวิชาปรัชญา (100)

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีหาค่าร้อยละ และอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเภทของหนังสือในห้องสมุดโดยเทียบกับหลักสูตรและการศึกษาการใช้หนังสือของห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้ (ดูตารางสรุปผลการวิจัยในหน้าต่อไป)

ตารางที่ 28 สรุปผลการนับคะแนนการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หมวด	จำนวนหนังสือที่ได้นำมาใช้สิทธิเลือกตั้ง		จำนวนหนังสือ (ข้อ)		ที่ลงคะแนน		ที่ไม่ได้นำมาใช้		ที่ไม่ได้นำมาใช้		ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		อายุ 0 - 5 ปี		อายุ 6 - 10 ปี		อายุ 11 - 15 ปี		อายุ 16 - 20 ปี		อายุ 20 ปีขึ้นไป	
	ข้อ	เล่ม	ที่ลงคะแนน	ที่ไม่ได้	ที่ลงคะแนน	ที่ไม่ได้	ที่ลงคะแนน	ที่ไม่ได้	ที่ลงคะแนน	ที่ไม่ได้	ที่ลงคะแนน	ที่ไม่ได้	ที่ลงคะแนน	ที่ไม่ได้	ที่ลงคะแนน	ที่ไม่ได้	ที่ลงคะแนน	ที่ไม่ได้	ที่ลงคะแนน	ที่ไม่ได้	ที่ลงคะแนน	ที่ไม่ได้	ที่ลงคะแนน	ที่ไม่ได้
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
000	30.77	34.67	78.13	21.87	2.84	4.09	53.44	7.00	45.56	2.77	100	4.09	-	-	71.75	5.20	22.14	2.90	2.29	1.50	2.29	3.00	1.53	2.00
100	76.04	74.22	75.00	25.00	17.98	8.63	90.83	10.31	9.17	3.30	100	9.21	-	-	80.58	9.28	15.44	8.00	3.14	6.50	0.72	2.00	0.12	1.00
200	9.59	13.60	80.82	19.18	3.41	2.15	6.37	1.43	93.63	2.23	100	2.81	-	-	43.31	2.27	32.48	2.22	12.10	1.90	8.92	3.50	3.19	0.83
300	79.39	88.56	72.70	27.30	30.00	3.85	89.88	4.39	10.12	1.84	100	4.25	-	-	50.69	4.07	34.56	5.23	12.80	3.22	1.30	1.06	0.65	0.41
400	99.60	99.72	53.01	46.99	14.53	2.69	99.70	2.71	0.30	0.67	91.79	3.99	8.21	0.58	62.54	4.76	29.25	2.80	5.52	0.97	1.50	0.45	1.19	0.26
500	85.71	97.59	52.38	47.62	1.63	1.78	98.67	2.18	1.33	0.12	100	1.92	-	-	78.67	2.95	16.00	0.92	4.00	0.60	1.33	0.25	-	-
600	89.39	93.83	42.92	57.08	11.63	2.53	88.62	2.55	11.38	2.35	97.76	4.15	2.24	0.14	56.90	2.82	30.04	3.66	12.13	2.32	0.19	0.06	0.74	0.27
700	48.53	54.70	58.82	41.18	3.90	2.65	37.22	2.03	62.78	3.23	100	2.90	-	-	76.67	3.83	15.55	1.65	7.78	1.17	-	-	-	-
800	49.58	55.27	47.88	52.12	7.18	1.40	63.75	1.80	36.25	1.01	98.79	1.54	1.21	0.17	42.90	2.25	38.07	2.06	9.67	0.91	3.32	0.52	6.04	0.36
900	11.64	8.26	32.00	68.00	6.90	1.16	10.38	1.03	89.62	1.17	100	1.16	-	-	49.37	1.78	37.42	1.80	9.43	0.64	1.26	0.12	2.52	0.19
รวม	62.74	73.92	54.99	45.01	100	2.81	78.18	3.53	21.82	1.62	98.46	3.27	1.54	0.28	59.67	3.93	28.81	3.25	8.81	1.72	1.47	0.55	1.24	0.33

1. ประเภทของหนังสือที่มีในห้องสมุดโดยเทียบกับหลักสูตร

จากการศึกษาถึงประเภทของหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดโดยเทียบกับหลักสูตรของวิทยาเขตพัฒนการพระนครหรืออยุธยา พบว่าหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนมีจำนวนมากกว่าหนังสือที่มีเนื้อหาด้านอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 62.74 ของจำนวนหนังสือ (ชื่อเรื่อง) ทั้งหมดในห้องสมุด และคิดเป็นร้อยละ 73.92 ของจำนวนหนังสือ (เล่ม) ทั้งหมดในห้องสมุด และเมื่อจำแนกตามหมวดหมู่ของหนังสือ พบว่าหนังสือแทบทุกหมวดมีจำนวนหนังสือทั้งจำนวนชื่อและจำนวนเล่มของหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรมากกว่าหนังสือที่มีเนื้อหาอื่น ๆ ย่อมแสดงว่า บรรณารักษ์จัดหาหนังสือโดยคำนึงถึงหลักสูตรการเรียนการสอน ยกเว้นหนังสือหมวดเบ็ดเตล็ด (000) หมวดคำสนทนา (200) หมวดศิลปกรรม (700) หมวดวรรณกรรม (800) และหมวดประวัติศาสตร์ (900) ที่มีจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาอื่น ๆ มากกว่าหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะสาขาวิชาส่วนใหญ่ของหมวดหนังสือดังกล่าวไม่มีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรอยู่แล้ว แต่การที่บรรณารักษ์จัดหาหนังสือเหล่านี้เข้ามาในห้องสมุด เพราะเห็นว่า เป็นหนังสือที่มีประโยชน์ให้เกร็ดความรู้และความจรรโลงใจ เช่น หนังสือหมวดเบ็ดเตล็ด (000) หมวดคำสนทนา (200) และหมวดศิลปกรรม (700) สำหรับหมวดวรรณกรรม (800) และหมวดประวัติศาสตร์ (900) แม้ว่าจะมีหนังสือจำนวนมากและวิทยาเขตมีการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย และสังคมศึกษา แต่ปรากฏว่าหนังสือที่จัดหาเข้ามาใน 2 หมวดดังกล่าวส่วนใหญ่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น หมวดประวัติศาสตร์ (900) เมื่อพิจารณาเป็นจำนวนชื่อเรื่อง พบว่ามีจำนวนหนังสือมากเป็นอันดับสอง (550 ชื่อเรื่อง) แต่เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรเพียงร้อยละ 11.64 ซึ่งอาจจะเห็นได้ว่าบรรณารักษ์หรือครูผู้สอนหมวดวิชาสังคมศาสตร์ซื้อหนังสือทางด้านนี้มากแต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยตรงกับหลักสูตร อย่างไรก็ตามการที่มีการใช้หนังสือหมวดวรรณกรรม (800) น้อยอาจจะ เป็นเพราะว่า ห้องสมุดไม่ได้จัดหนังสือนวนิยายซึ่งมีการใช้มากไว้ในหมวดนี้และไม่ได้รับหนังสือนวนิยายไว้ในขอบเขตของการวิจัยนี้

และเมื่อพิจารณาหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรโดยจำแนกตามหมวดหมู่ พบว่าหนังสือหมวดสังคมศาสตร์ (300) มีจำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรมากที่สุด (ร้อยละ 27.66) รองลงมาคือหมวดภาษา (400) และหมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (600) ตามลำดับ เมื่อดูตามจำนวนเล่ม พบว่าหมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (600) มีจำนวนเล่มของหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรมากที่สุด (ร้อยละ 32.13) รองลงมาคือ หมวดสังคมศาสตร์ (300)

และหมวดภาษา (400) ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เพราะลำขาวิชาใน 3 หมวดดังกล่าว (300, 400, 600) ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับหลักสูตรการเรียนการสอน ดังนั้นเมื่อบรรณารักษ์จัดหาหนังสือเข้ามามาก หนังสือส่วนใหญ่ที่จัดหาเข้ามาจึงเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนด้วย

2. จำนวนหนังสือที่มีการใช้ และไม่มีการใช้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลหนังสือที่มีการใช้และไม่มีการใช้ในช่วง 3 ปี-การศึกษา (2526 - 2528) พบว่าหนังสือที่มีผู้อ่านออก หรือมีการใช้มีเพียง 903 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 54.99 และหนังสือที่ไม่มีการใช้มีจำนวน 739 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.01 ของจำนวนหนังสือทั้งหมด โดยหนังสือหมวดคำล่มา (200) มีการใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.82 ของหนังสือภายในลำขาวิชา รองลงมาคือ หนังสือหมวดเบ็ดเตล็ด (000) และหมวดปรัชญา (100) เท่ากับร้อยละ 78.13 และ 75.00 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะหนังสือในหมวดดังกล่าว (200, 000, 100) มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหา ซึ่งถึงแม้จะไม่ตรงกับหลักสูตรมากนัก แต่ก็สามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ เช่น หนังสือหมวดคำล่มา (200) ให้ความรู้สับสนทางจิตใจ หมวดเบ็ดเตล็ด (000) ให้ความรู้ทั่ว ๆ ไป หมวดปรัชญา (100) ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดหรือแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งเนื้อหาของหนังสือประเภทนี้จะตรงกับความสนใจของนักศึกษา อย่างไรก็ตามบรรณารักษ์คงจัดหาหนังสือได้ตรงกับความต้องการและความสนใจของนักศึกษาด้วย จึงทำให้หนังสือที่มีการใช้มากที่สุด สำหรับหนังสือหมวดประวัติศาสตร์ (900) มีการใช้เป็นจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 32.00 ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า บรรณารักษ์จัดหาหนังสือไม่ตรงกับหลักสูตรการเรียนการสอนและความสนใจของนักศึกษา จึงทำให้หนังสือเป็นจำนวนมากไม่มีการใช้

นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนหนังสือที่มีการใช้ร้อยละ 54.99 นั้น ส่วนใหญ่จะมีการใช้ชื่อเรื่องละไม่กี่ครั้ง และหนังสือส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการใช้หลายครั้ง ซึ่งสามารถจำแนกจำนวนหนังสือตามกลุ่มการใช้ได้ดังนี้ กลุ่มการใช้ 1-5 ครั้งมีจำนวนหนังสือร้อยละ 39.40 กลุ่มการใช้ 6-10 ครั้งมีจำนวนหนังสือร้อยละ 8.28 กลุ่มการใช้ 11-15 ครั้งมีจำนวนหนังสือร้อยละ 3.71 กลุ่มการใช้ 16-20 ครั้งมีจำนวนหนังสือร้อยละ 1.83 และกลุ่มการใช้ 20 ครั้งขึ้นไปมีจำนวนหนังสือร้อยละ 1.77 เท่านั้น (ดังตารางที่ 8)

อย่างไรก็ตาม เมื่อจำแนกหนังสือตามหมวดหมู่ และกลุ่มความถี่ของการใช้ พบเช่นเดียวกันว่า หนังสือทุกหมวดหมู่มีการใช้มากเพียง 2 กลุ่มความถี่ของการใช้เท่านั้น คือ 0 ครั้ง หรือไม่มีการใช้เลย และ 1 - 5 ครั้ง สำหรับหมวดที่หนังสือส่วนใหญ่ไม่มีการใช้ ได้แก่ หมวดวิชาคำศัพท์ประยุกต์ (600) ร้อยละ 57.08 หมวดวรรณคดี (800) ร้อยละ 52.12 และหมวดประวัติศาสตร์ (900) ร้อยละ 68.00 สำหรับหมวดที่หนังสือส่วนใหญ่มีการใช้ในกลุ่ม 1 - 5 ครั้ง ได้แก่ หมวดเบ็ดเตล็ด (000) ร้อยละ 50.00 หมวดปรัชญา (100) ร้อยละ 33.33 หมวดคำสนทนา (200) ร้อยละ 72.60 และหมวดสังคมศาสตร์ (300) ร้อยละ 49.86 และหมวดศิลปกรรม (700) ร้อยละ 42.65 (ดังตารางที่ 9)

และผลของการวิเคราะห์ยังพบว่า หนังสือจำนวนมาก (ร้อยละ 45.01) ไม่มีการยืมออกเลยในช่วง 3 ปีการศึกษา หรือมีค่านี้นก็มีการใช้ค่อนข้างน้อยคือ 1-5 ครั้ง (ร้อยละ 39.40) ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยในต่างประเทศ เช่น Galvin และ Kent (1977: 2317-2320) พบว่าหนังสือจำนวน 14,679 เล่ม หรือร้อยละ 40 ของหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยเบอร์ก เมื่อปี ค.ศ. 1969 ไม่เคยมีการยืมออกเลยในช่วงเวลา 7 ปี นับตั้งแต่หนังสือเข้ามาอยู่ที่ชั้น เช่นเดียวกัน Hostrop (1978: 2315) พบว่าไม่มีการใช้หนังสือจำนวนประมาณร้อยละ 30-40 ที่ Columbia Green Community College และ Hostrop (1966 quoted in Broodus 1980: 318) พบในทำนองเดียวกันว่า ร้อยละ 79.2 ของจำนวนหนังสือ 14,000 เล่ม ที่วิทยาลัย Desert ไม่เคยถูกยืมออกจากห้องสมุดเลย นอกจากนี้ Hardesty (1981: 266) พบว่าหนังสือประมาณร้อยละ 44 ไม่เคยถูกยืมเลยในช่วง 3 ปีแรก และประมาณร้อยละ 37 ของหนังสือทั้งหมดไม่เคยถูกยืมเลยในช่วงเวลา 5 ปี และประมาณร้อยละ 87 ของหนังสือจำนวน 1,653 เล่ม ถูกยืมออก 5 ครั้ง หรือน้อยกว่านั้นในช่วง 5 ปี ที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะบรรณารักษ์จัดหาหนังสือไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ เช่น เนื้อหาของหนังสือไม่ตรงกับหลักสูตรการเรียนการสอน ล้าสมัยหรือเก่าเกินไป ยากเกินไป หรือผู้แต่งหนังสือไม่น่าเชื่อถือ เป็นต้น

3. ขอบเขตเนื้อหาวิชาของหนังสือที่มีการใช้

จากการวิเคราะห์ขอบเขตเนื้อหาวิชาของหนังสือที่มีการใช้ตามการสัทหมวดหมู่ของหนังสือระบบทศนิยมดิวอี้ ซึ่งแบ่งเนื้อหาของหนังสือออกเป็น 10 หมวด พบว่าหนังสือหมวดสังคมศาสตร์ (300) มีปริมาณการใช้สูงสุดร้อยละ 30.00 รองลงมาได้แก่ หนังสือหมวดปรัชญา (100) ร้อยละ 17.98 และต่ำสุดได้แก่ หมวดวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ (500) เท่ากับร้อยละ 1.63

แต่เมื่อพิจารณาถึงการใช้โดยเฉลี่ย เป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง กลับพบว่าหนังสือหมวดปรัชญา (100) มีอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อชื่อเรื่องสูงสุดเท่ากับ 8.63 ครั้งต่อชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ หมวดเบ็ดเตล็ด (000) เท่ากับ 4.09 ครั้งต่อชื่อ และอันดับสามได้แก่ หนังสือหมวดสังคมศาสตร์ (300) เท่ากับ 3.85 ครั้งต่อชื่อ สำหรับหมวดที่มีอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อชื่อเรื่องต่ำที่สุดได้แก่ หมวดประวัติศาสตร์ (900) เท่ากับ 1.16 ครั้งต่อชื่อ

จากการศึกษาการใช้ทั้ง 2 แบบดังกล่าวข้างต้น พบว่าหนังสือหมวดปรัชญา (100) มีการใช้อยู่ในเกณฑ์สูง รองลงมาคือ หนังสือหมวดสังคมศาสตร์ (300) ย่อมแสดงให้เห็นว่า มีการใช้หนังสือทั้งสองหมวดนี้มากจริง ๆ ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับว่า จะพิจารณาการใช้ในแง่ใด หากพิจารณาการใช้จากปริมาณการใช้ เป็นจำนวนครั้งจะพบว่า หนังสือหมวดสังคมศาสตร์ (300) มีการใช้มากกว่าหนังสือหมวดปรัชญา (100) ทั้งนี้เพราะปริมาณหนังสือของหมวดสังคมศาสตร์ (300) มีมากกว่าหมวดปรัชญา (100) ในอัตราส่วน 359 : 96 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 21.86 : 5.85 ดังนั้นปริมาณการใช้จึงย่อมมากกว่าด้วยในอัตราส่วนเท่ากับ 1,383 ครั้งต่อ 829 ครั้ง หรือร้อยละ 30.00 ต่อร้อยละ 17.98 แต่หากพิจารณาการใช้โดยเฉลี่ยเป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง กลับพบเช่นเดียวกันว่า หนังสือหมวดปรัชญา (100) มีการใช้โดยเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เพราะปริมาณหนังสือของหมวดนี้มีไม่มากนักคือ 96 ชื่อเรื่องเท่านั้น แต่มีปริมาณการใช้ถึง 829 ครั้ง ดังนั้นเมื่อหาค่าอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่องจึงทำให้มีค่าสูง เช่นเดียวกับหนังสือหมวดเบ็ดเตล็ด (000) ที่มีการใช้

เป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อชื่อเรื่องส่งรองลงมา ในขณะที่หนังสือหมวดสังคมศาสตร์ (300) ตามมาเป็นอันดับสาม ทั้งนี้เพราะหนังสือหมวดสังคมศาสตร์ (300) มีจำนวนหนังสือมากที่สุด เท่ากับ 359 ชื่อเรื่อง เช่นเดียวกับหมวดประวัติศาสตร์ (900) ที่มีจำนวนหนังสือมากรองลงมาเท่ากับ 275 ชื่อเรื่อง แต่มีการใช้เพียง 318 ครั้ง ดังนั้นเมื่อหาค่าการใช้เป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง จึงอยู่ในอันดับต่ำที่สุด (ดังตารางที่ 10)

ผลของการวิจัยดังกล่าวได้ว่า ปริมาณการใช้หนังสือจะมีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือ กล่าวคือ หากหนังสือหมวดใดมีจำนวนน้อย ปริมาณการใช้ก็จะน้อย หรือหากจำนวนหนังสือหมวดใดมีมาก ปริมาณการใช้หนังสือของหมวดนั้น ๆ ก็จะมากตามไปด้วย ซึ่งตรงกับงานของ Jenk (1976: 149-150) อย่างไรก็ตามในเรื่องนี้ก็มีได้เป็นกฎเกณฑ์แน่นอนเสมอไป เพราะบางครั้งปริมาณการใช้ที่เป็นจริงอาจไม่เป็นดังที่เราคาดไว้ก็ได้ ดังที่ Jain (1967) ชี้ให้เห็นว่าหนังสือที่มีจำนวนน้อย อาจจะมีการใช้มากก็ได้ ดังนั้นเพื่อหาข้อยุติในเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ในการศึกษาการใช้เพื่อที่จะทราบสภาพการใช้ที่แท้จริง จึงควรศึกษาการใช้ทั้ง 2 วิธีประกอบกัน คือศึกษาทั้งปริมาณการใช้และอัตราส่วนการใช้เฉลี่ยต่อชื่อเรื่อง และถ้าหากพบว่าหนังสือหมวดใดมีการใช้สูงจากการศึกษาทั้ง 2 วิธีย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า หนังสือในหมวดดังกล่าวมีการใช้มากอย่างแท้จริง นอกจากนี้การศึกษาการใช้ทั้ง 2 วิธี จะช่วยให้ทราบได้ว่า หนังสือถูกกระจายกันใช้อย่างทั่วถึงหรือไม่ หรือมีการใช้เพียงส่วนน้อยเท่านั้น

จากการศึกษาการใช้ทั้ง 2 แบบดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าหนังสือหมวดปรัชญา (100) มีการใช้อยู่ในเกณฑ์สูง (ร้อยละ 17.98 และ 8.63 ครั้ง/ชื่อเรื่อง) รองลงมาคือหนังสือหมวดสังคมศาสตร์ (300) ย่อมแสดงให้เห็นว่า มีการใช้หนังสือทั้งสองหมวดนี้มากจริง ๆ ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับว่า จะพิจารณาการใช้ในแง่ใด หากพิจารณาการใช้จากปริมาณการใช้เป็นจำนวนครั้งจะพบว่า หนังสือหมวดสังคมศาสตร์ (300) มีการใช้มากกว่าหนังสือหมวดปรัชญา (100) ทั้งนี้เพราะปริมาณหนังสือของหมวดสังคมศาสตร์ (300) มีมากกว่าหมวดปรัชญา (100) ในอัตราส่วน 359 : 96 ชื่อเรื่อง หรือร้อยละ 21.86 : 5.85 ดังนั้นปริมาณการใช้จึงย่อมมากกว่าด้วยในอัตราส่วนเท่ากับ 1,383 ครั้งต่อ 829 ครั้ง หรือร้อยละ 30.00 ต่อร้อยละ 17.98 แต่หากพิจารณาการใช้โดยเฉลี่ยเป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง กลับพบ

เช่นเดียวกันว่า หนังสือหมวดปรัชญา (100) มีการใช้โดยเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เพราะปริมาณหนังสือของหมวดนี้ไม่มากนักคือ 96 ชื่อเรื่องเท่านั้น แต่มีปริมาณการใช้ถึง 829 ครั้ง ดังนั้นเมื่อหาค่าอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่องจึงทำให้มีค่าสูง เช่นเดียวกับหนังสือหมวดเบ็ดเตล็ด (000) ที่มีการใช้เป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อชื่อเรื่องสูงรองลงมา ในขณะที่หนังสือหมวดสังคมศาสตร์ (300) ตามมาเป็นอันดับสาม ทั้งนี้เพราะหนังสือหมวดสังคมศาสตร์ (300) มีจำนวนหนังสือมากที่สุดเท่ากับ 359 ชื่อเรื่อง เช่นเดียวกับหมวดประวัติศาสตร์ (900) ที่มีจำนวนหนังสือมากรองลงมาเท่ากับ 275 ชื่อเรื่อง แต่มีการใช้เพียง 318 ครั้ง ดังนั้นเมื่อหาค่าการใช้เป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง จึงอยู่ในอันดับต่ำที่สุด (ดังตารางที่ 10)

เมื่อจำแนกขอบเขตเนื้อหาวิชาของหนังสือที่มีการใช้อย่างละเอียดออกเป็น 100 หมู่ของระบบทศนิยมดิวอี้ โดยจะพิจารณาการใช้จากปริมาณการใช้เท่านั้น โดยจัดเรียงลำดับของประเภทหนังสือที่มีปริมาณการใช้มากไปหาน้อย ปรากฏว่าหนังสือจิตวิทยา (150) มีปริมาณการใช้มากเป็นอันดับ 1 รองลงมาได้แก่ หนังสือเศรษฐศาสตร์ (330) และอันดับสามได้แก่ หนังสือบริหารธุรกิจ (650) สำหรับหนังสือภาษาอังกฤษ (420) ภาษาอื่น ๆ (490) สังคมศาสตร์ (300) วรรณคดีไทย (890) การเขียนและพูด (800) ชนบ-รรรมนิยมประเพณี (390) และพุทธศาสนา (290) จะมีปริมาณการใช้ลดหลั่น ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่า ใน 10 ลำดับแรกของสาขาวิชาที่มีปริมาณการใช้สูงนี้เป็นรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของวิทยาเขตฯทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีรายวิชาอื่น ๆ อีกที่มิได้อยู่ใน 10 ลำดับแรก ของปริมาณการใช้ เช่น กฎหมาย (340) กีฬา นันทนาการ (790) ภูมิศาสตร์ (910) การพาณิชย์ (380) คณิตศาสตร์ (510) แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า หนังสือที่มีปริมาณการใช้ค่อนข้างน้อย ได้แก่ สาขาวิชาในหมวดประวัติศาสตร์ (900) และหมวด-วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ (500) ซึ่งพอจะสรุปผลการวิจัยได้ว่า ประเภทของหนังสือที่มีการใช้มากได้แก่หนังสือในหมวดปรัชญา (100) และหมวดสังคมศาสตร์ (300) และถ้าหากดูในราย-ละเอียดจะพบว่า เป็นหนังสือจิตวิทยา (150) และหนังสือเศรษฐศาสตร์ (330) นั่นเอง นอกจากนี้ยังพบว่า หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนจะมีปริมาณการใช้มากอีกด้วย ซึ่งเป็นไปตามลัทธิฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้

4. การใช้หนังสือที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตร

จากการวิเคราะห์ขอบเขตเนื้อหาวิชาของหนังสือออกเป็น หนังสือที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตร และหนังสือที่มีเนื้อหาด้านอื่น ๆ ปรากฏว่าหนังสือที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตร จะมีปริมาณการใช้สูงกว่าหนังสือที่มีเนื้อหาด้านอื่น ๆ ในอัตราส่วนร้อยละ 78.18 : 21.82 และนอกจากนี้หนังสือที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตร ก็อบทุกหมวดวิชา มีปริมาณการใช้สูงกว่าหนังสือที่มีเนื้อหาด้านอื่น ๆ ยกเว้นหนังสือหมวดคำล้นา (200) หมวดศิลปกรรม (700) หมวดประวัติศาสตร์ (900) ที่ปริมาณการใช้ของหนังสือที่มีเนื้อหาด้านอื่น ๆ สูงกว่าหนังสือที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตร ในอัตราส่วนร้อยละ 93.63 : 6.37, 62.78 : 37.22 และ 89.62 : 10.38 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ หนังสือใน 3 หมวดดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็น หนังสือที่มีเนื้อหาด้านอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอยู่แล้ว ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า หนังสือที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตร การเรียนการสอนจะมีการใช้สูงกว่าหนังสือที่มีขอบเขตเนื้อหาวิชาทางด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ แมกแกรธ (McGrath 1968: 347-350) ที่ศึกษาการใช้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย Syracuse เปรียบเทียบกับ โปรแกรมการศึกษาของมหาวิทยาลัย และพบว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่าง ลักษณะวิชากับการใช้หนังสือในห้องสมุดมหาวิทยาลัย และ Jenk (1976: 148) พบว่าจะมีการใช้หนังสือของแผนกวิชาตนมากกว่าแผนกวิชาอื่น ๆ เช่นเดียวกับ Hostrop (1966: 244-246) พบว่าการใช้หนังสือส่วนใหญ่เป็นผลมาจากรายวิชาที่เรียน และครูก็มีส่วนกระตุ้นการใช้คือ เป็นผู้ให้งานกำหนดรายชื่อหนังสือที่ต้องอ่าน เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การใช้หนังสือในสถานศึกษาโดย้อมมีความสัมพันธ์กับหลักสูตร การเรียนการสอนของสถาบันนั้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการใช้โดยเฉลี่ยเป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง พบว่าหนังสือที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตร การเรียนการสอนมีอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อชื่อเรื่องสูงกว่าหนังสือที่มีเนื้อหาด้านอื่น ๆ เท่ากับ 3.53 : 1.62 ครั้งต่อชื่อเรื่อง โดยหนังสือที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตรแทบทุกหมวดมีอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง สูงกว่าหนังสือที่มีเนื้อหาด้านอื่น ๆ ยกเว้นหนังสือหมวดคำล้นา (200) หมวดศิลปกรรม (700) และหมวดประวัติศาสตร์ (900) ที่เป็นเช่นนี้เพราะจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาด้านอื่น ๆ ของ 3

หมวดดังกล่าวมีมากกว่าจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตร ดังนั้นปริมาณการใช้ของหนังสือที่มีเนื้อหาด้านอื่น ๆ จึงมีมากตามไปด้วย และเมื่อนำมาหาค่าเป็นอัตราส่วนระหว่างจำนวนครั้งกับชื่อเรื่อง ก็ยังพบว่าหนังสือที่มีเนื้อหาด้านอื่น ๆ มีการใช้ เป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อชื่อสูงกว่าหนังสือที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตร นอกจากนี้ยังอาจเพราะในปัจจุบันมีการจัดพิมพ์หนังสือทางพุทธคำล้นา (290) เป็นธรรมทานเป็นจำนวนมากจึงทำให้นักศึกษาเริ่มสนใจอ่านหนังสือธรรมะกันมากขึ้น สำหรับหนังสือหมวดศิลปกรรม (700) ที่ไม่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การเรียนการสอน ได้แก่ การวาดเขียน การประดิษฐ์ตัวอักษร การวาดภาพ ฯลฯ ผู้ใช้ทั่วไปก็นิยมใช้กันมาก เพราะสามารถนำไปใช้ประยุกต์กับการเรียน การศึกษากิจกรรม การทำงานได้ เป็นต้น ทำนองเดียวกันหนังสือหมวดประวัติศาสตร์ (900) ที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติ (920) และการท่องเที่ยว (910) ก็เหมาะกับผู้แสวงหาของนักศึกษาที่ชอบอ่านเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จในชีวิต และเพื่อการท่องเที่ยวผจญภัย อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะศึกษาการใช้จากปริมาณการใช้ หรือการใช้โดยพิจารณาเป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อชื่อของหนังสือทั้งหมด จะพบเช่นเดียวกันว่า หนังสือที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักสูตร การเรียนการสอนมีการใช้สูงกว่าหนังสือที่ขอบเขตเนื้อหาวิชาทางด้านอื่น ๆ เป็นไปตามข้อสมมติฐานข้อที่ 1

5. ภาษาของหนังสือที่ใช้

เนื่องจากห้องสมุดมีหนังสือเพียง 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จึงมีการใช้หนังสือเพียง 2 ภาษา เท่านั้น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีการใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษทั้งในแง่ของปริมาณการใช้ และอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง เป็นไปตามข้อสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่าอัตราส่วนการใช้หนังสือภาษาไทยมีมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ

จากการศึกษาการใช้จากปริมาณการใช้ พบว่าหนังสือภาษาไทยมีปริมาณการใช้มากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษในอัตราส่วนร้อยละ 98.46 : 1.54 นอกจากนี้ยังพบว่าปริมาณการใช้ของหนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษทั้ง 10 หมวดวิชา โดยมีการใช้หนังสือภาษาไทยอย่างเดียวในหมวดเบ็ดเตล็ด (000) หมวดปรัชญา (100) หมวดคำล้นา (200) หมวดสังคมศาสตร์ (300) หมวดวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ (500) และหมวดศิลปกรรม

(700) และมีการใช้หนังสือภาษาอังกฤษบ้างเล็กน้อยในหมวดภาษา (400) หมวดวิทยาศาสตร์-
 ประยุกต์ (600) และหมวดวรรณคดี (800) ที่เป็นเช่นนี้เพราะหนังสือภาษาอังกฤษในห้องสมุด
 บางหมวดไม่มีเลย เช่น หมวดเบ็ดเตล็ด (000) และหมวดประวัติศาสตร์ (900) สำหรับ
 หมวดอื่น ๆ ก็มีเหมือนกันแต่มีเป็นจำนวนน้อย

เมื่อพิจารณาการใช้ในแง่ของอัตราส่วนเป็นจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง ปรากฏ
 ว่าหนังสือภาษาไทยมีการใช้เป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อชื่อเรื่องสูงกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ
 เท่ากับ 3.26 : 0.29 ครั้งต่อชื่อเรื่อง ส่วนหมวดที่มีจำนวนหนังสือภาษาอังกฤษอยู่บ้างก็พบว่า
 อัตราส่วนการใช้หนังสือภาษาไทยมีมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษดังนี้ หมวดภาษา (400)
 เท่ากับ 3.99 : 0.58 ครั้งต่อชื่อ หมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (600) เท่ากับ 4.15 : 0.14
 ครั้งต่อชื่อ และหมวดวรรณคดี (800) เท่ากับ 1.54 : 0.17 ครั้งต่อชื่อ (ดังตารางที่ 23
 และ 24)

แสดงให้เห็นว่า หนังสือภาษาไทยมีการใช้มากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษอย่าง
 แน่นนอน ซึ่งเป็นไปตามลัทธิฐานข้อ 2 และสอดคล้องกับงานของ Jain (1966: 218) ที่
 พบว่าจะมีการใช้หนังสือภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาของตนมากกว่าภาษาอื่น ๆ ทำนองเดียวกัน
 Morse (1968: 322) พบว่าคนอเมริกันไม่ค่อยใช้สิ่งพิมพ์ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้
 นี้ การวิเคราะห์สิ่งพิมพ์ภาษาสังคมศาสตร์ที่ National Lending Library พบว่าร้อยละ
 98.4 ของหนังสือที่มีการยืมออกไปเป็นหนังสือภาษาอังกฤษ (Wood and Bower, quoted
 in Broadus 1980: 322) และจากการศึกษาการใช้เอกสารโดยการอ้างอิง Broadus
 กล่าวว่า เอกสารเขียนเป็นภาษาใดมักอ้างอิงงานเขียนที่เป็นภาษาเดียวกัน (1971: 240
 อ้างถึงใน นฤมล รักษาสุข 2528: 98) สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย พบว่ามีการใช้
 หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ (นงนวล ส้าชา 2515: 99; ส้มข่าย อังคุกรานต์
 2524: 47) เช่นเดียวกัน การศึกษาความเพียงพอของหนังสือในห้องสมุด 7 แห่งของ
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่านักศึกษาพอใจใช้หนังสือการศึกษาภาษาไทยมากกว่าภาษา
 ต่างประเทศ (สมุล รัตตากร อ้างถึงใน มนต์ฤดี วัชรประทีป 2522: 15)

สาเหตุที่มีการใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษในห้องสมุดวิทยาเขต-
 พณิชยการพระนครศรีอยุธยา อาจเพราะประการแรก จำนวนหนังสือภาษาไทยมีมากกว่า
 หนังสือภาษาอังกฤษ นักศึกษาจึงมีโอกาสเลือกเรื่องที่ตนชอบได้มากกว่า ดังนั้นจึงทำให้
 ปริมาณการใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ ประการที่สอง นักศึกษาวิชาชีพ
 ส่วนใหญ่ไม่สนที่ดภาษาอังกฤษ การอ่านหนังสือภาษาอังกฤษจึงทำให้เสียเวลา และไม่สะดวก
 เพราะต้องแปลจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งทำให้อ่านเข้าใจยากกว่าอ่านหนังสือภาษา-
 ไทย ประการสุดท้าย ครู อาจารย์อาจมีส่วนในการแนะนำหนังสือให้นักศึกษาใช้อ่านประกอบ
 โดยนิยมแนะนำหนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ

6. อายุของหนังสือที่มีการใช้

จากการศึกษาถึงอายุของหนังสือที่มีการใช้ พบว่าหนังสือที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี
 จะมีปริมาณการใช้มากกว่าหนังสือที่อยู่ในกลุ่มอายุอื่น ๆ คือมีปริมาณการใช้คิดเป็นร้อยละ 59.67
 รองลงมาได้แก่ กลุ่มอายุ 6 - 10 ปี เท่ากับร้อยละ 28.81 กลุ่มอายุ 11 - 15 ปี
 เท่ากับร้อยละ 8.81 กลุ่มอายุ 16 - 20 ปี เท่ากับร้อยละ 1.47 และกลุ่มอายุ 20 ปี
 ขึ้นไป เท่ากับร้อยละ 1.24 ตามลำดับ และเมื่อจำแนกปริมาณการใช้ตามกลุ่มอายุ และ
 หมวดหมู่ของหนังสือ พบเช่นเดียวกันว่า หนังสือที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี จะมีปริมาณการใช้สูง
 กว่าหนังสือในกลุ่มอายุอื่น ๆ ทั้ง 10 หมวดหมู่ ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้หนังสือต้องการใช้
 หนังสือใหม่ ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้ จึงสนับสนุนลุ่มมติฐานข้อ 3 และสอดคล้องกับผลการ
 วิจัยในต่างประเทศที่พบว่า การใช้สิ่งพิมพ์มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความใหม่ และความทันสมัย
 ของสิ่งพิมพ์นั้น ๆ (Jain 1966: 212; Morse 1968: 321; Fussler and Simon
 1969, quoted in Lancaster 1982: 18; Kaske 1979: 190; Hardesty 1981:
 267) นั่นคือ อัตราการใช้หนังสือจะลดลงตามลำดับอายุของหนังสือที่มากขึ้น หรือหนังสือยิ่ง
 เก่าก็ยิ่งมีการใช้น้อยตามลำดับ (Ettelt 1978: 2314)

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อศึกษาปริมาณการใช้ตามกลุ่มอายุและภาษา
 ของหนังสือ พบว่าหนังสือภาษาไทยที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี จะมีปริมาณการใช้มากกว่าหนังสือใน

กลุ่มอายุอื่น ๆ แต่เมื่อพิจารณาถึงปริมาณการใช้ของหนังสือภาษาอังกฤษ กลับปรากฏว่า หนังสือในกลุ่มอายุ 6 - 10 ปี และ 11 - 15 ปีมีการใช้มากกว่ากลุ่มอายุไม่เกิน 5 ปี (ดังตารางที่ 26) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หนังสือภาษาอังกฤษส่วนใหญ่จะถูกใช้โดยครู อาจารย์ ซึ่งถ้าหากเคยใช้เล่มใดมาก่อน ก็มักจะใช้เล่มนั้นต่อมา คือใช้เป็นคู่มือประกอบการสอน หรืออีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่า หนังสือใหม่ที่เป็นภาษาอังกฤษไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษที่มีอายุเกิน 5 ปีนั้น แต่เดิมครู อาจารย์ เป็นผู้สั่งซื้อเข้าห้องสมุด ซึ่งตรงกับความต้องการใช้ จึงมีการใช้มากกว่า

สำหรับการศึกษากการใช้โดยเฉลี่ยเป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง พบว่าหนังสือที่มีอายุในช่วง 0 - 5 ปี มีการใช้มากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ โดยมีอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง ตามลำดับกลุ่มอายุดังนี้ กลุ่มอายุ 0 - 5 ปี เท่ากับ 3.93 ครั้งต่อชื่อเรื่อง กลุ่มอายุ 6 - 10 ปี เท่ากับ 3.25 ครั้งต่อชื่อเรื่อง กลุ่มอายุ 11 - 15 ปี เท่ากับ 1.72 ครั้งต่อชื่อเรื่อง กลุ่มอายุ 15 - 20 ปี เท่ากับ 0.55 ครั้งต่อชื่อเรื่อง และกลุ่มอายุ 20 ปีขึ้นไป เท่ากับ 0.33 ครั้งต่อชื่อเรื่อง

เมื่อนำหนังสือกลุ่มอายุต่าง ๆ มาจำแนกตามภาษาของหนังสือ พบว่าหนังสือภาษาไทย มีการใช้หนังสือที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี มากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ โดยมีอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง ดังนี้ 0 - 5 ปี เท่ากับ 4.18 ครั้งต่อชื่อเรื่อง รองลงมาได้แก่ กลุ่มอายุ 6 - 10 ปี เท่ากับ 3.59 ครั้งต่อชื่อเรื่อง และต่ำสุดได้แก่ กลุ่มอายุ 20 ปีขึ้นไป เท่ากับ 3.27 ครั้งต่อชื่อเรื่อง ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษจะมีอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง ของหนังสือกลุ่มอายุ 6 - 10 ปี และ 11 - 15 ปี มากกว่ากลุ่มอายุไม่เกิน 5 ปี ซึ่งเหตุผลที่ผลออกมาเช่นนี้ คงมีสาเหตุดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

เมื่อนำหนังสือกลุ่มอายุต่าง ๆ มาจำแนกตามหมวดหมู่ พบว่าอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อชื่อเรื่องของหนังสือที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี พบทุกหมวดสูงกว่าในกลุ่มอายุอื่น ๆ ยกเว้นหนังสือหมวดคำสนทนา (200) ที่พบว่าหนังสือในกลุ่มอายุ 16 - 20 ปี มีอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อชื่อเรื่องสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ เท่ากับ 3.50 ครั้งต่อชื่อเรื่อง นอกจากนี้ หนังสือ

หมวดสังคมศาสตร์ (300) หนังสือหมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (600) และหนังสือหมวดประวัติศาสตร์ (900) มีการใช้เป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อชื่อเรื่องของหนังสือที่มีอายุในช่วง 6 - 10 ปีมากที่สุด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ปริมาณหนังสือของกลุ่มอายุไม่เกิน 5 ปี ทั้งสามหมวดมีจำนวนมากกว่ากลุ่มอายุ 6 - 10 ปี ดังนั้นเมื่อพิจารณาการใช้โดยเฉลี่ยเป็นอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง จึงทำให้ค่าการใช้โดยเฉลี่ยของกลุ่มอายุ 6 - 10 ปี มีมากกว่า อีกประการหนึ่ง หนังสือหมวดสังคมศาสตร์ (300) และหมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (600) จะเป็นหนังสือที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแต่เดิมการคัดเลือกหนังสือตำราประกอบการเรียนเข้าห้องสมุด อาจารย์หัวหน้าแผนกวิชาจะเป็นผู้คัดเลือก และคัดเลือกหนังสือของแผนกวิชาตนเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน ดังนั้นจึงสอดคล้องโดยตรงกับความต้องการ ยิ่งกว่านั้น หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และครูผู้สอนก็ยังคงใช้หนังสือประกอบการเรียนการสอนชื่อเรื่องเดิม สำหรับหมวดประวัติศาสตร์ (900) ก็เช่นกัน เพราะหนังสือด้านนี้ คุณค่ามิได้ขึ้นอยู่กับอายุ หรือความทันสมัย แต่อยู่ที่ความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากกว่า จึงทำให้มีการใช้หนังสือกลุ่มอายุระหว่าง 6 - 10 ปี มากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดหาหนังสือให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ โดยถือว่า ความต้องการใช้หนังสือของผู้ใช้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการวางแผนการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด เท่า ๆ กับหลักสูตร ประมวลการสอนและรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษา
2. บรรณารักษ์ควรจัดหาหนังสือภาษาไทยให้มากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ เพราะถึงแม้ว่า ภาษา อังกฤษจะเป็นภาษาที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในระดับสูง แต่ปรากฏว่า ผู้ใช้ไม่นิยมอ่านหนังสือภาษาอังกฤษ
3. บรรณารักษ์ควรจัดหาหนังสือใหม่ ๆ เข้าห้องสมุด เพราะปรากฏว่าผู้ใช้บริการนิยมใช้หนังสือที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี มากกว่าหนังสือที่อยู่ในกลุ่มอายุอื่น ๆ
4. บรรณารักษ์ควรจัดหาหนังสือประเภทที่มีปริมาณการใช้สูง หรือค่อนข้างสูง เพราะหนังสือเหล่านี้จัดเป็นกลุ่มแกนของหนังสือในห้องสมุด (Core Collection) ได้แก่ หนังสือจิตวิทยา (150) เศรษฐศาสตร์ (330) บริหารธุรกิจ (650) สังคมวิทยา (300) ภาษาอังกฤษ (420) ภาษาไทย (495.91) กฎหมาย (340) การเขียน-การพูด (808) และขนบธรรมเนียมประเพณี (390) เป็นต้น
5. บรรณารักษ์ควรจัดทำบรรณานุกรมของหนังสือประกอบการเรียนการสอนของแต่ละวิชา เพื่อให้บริการแก่นักศึกษา และครู อาจารย์
6. บรรณารักษ์ควรกระตุ้นให้คณาจารย์ และนักศึกษา เสนอรายชื่อหนังสือเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด และร่วมเป็นคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือของห้องสมุด เพราะจะช่วยให้การจัดหา และจัดซื้อหนังสือของห้องสมุดตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากยิ่งขึ้น
7. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรงบประมาณ การจัดซื้อหนังสือ แต่ละสาขาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพการใช้หนังสือ ตลอดจนวางแผนปรับปรุงงานในด้านต่าง ๆ

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้ศึกษาการใช้หนังสือเอง จึงอาจทำให้ข้อมูลการใช้หนังสือ ไม่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้หนังสือทุกเล่มของห้องสมุดที่ง่าย-รับ เป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา เพื่อจะได้ทราบข้อมูลการใช้ที่แท้จริง
2. ควรศึกษาการใช้หนังสือทุกประเภทในห้องสมุด ทั้งหนังสือวิชาการ หนังสือนวนิยาย หนังสือจอก และหนังสืออ้างอิง เพื่อจะทราบข้อมูลการใช้อย่างสมบูรณ์
3. ควรศึกษาการใช้ทั้งการใช้ภายในห้องสมุด และการใช้ภายนอกห้องสมุด โดยการยืมออก เพื่อจะทราบถึงสภาพการใช้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
4. ควรมีการศึกษาการใช้หนังสือของนักศึกษาแต่ละชั้นปี หรือแต่ละแผนกวิชา เพื่อจะทราบการใช้หนังสือของนักศึกษาแต่ละกลุ่มว่า เป็นอย่างไร ?
5. ควรนำผลการศึกษาการใช้แต่ละสาขาวิชาไปวิเคราะห์หาค่าเหตุผลซึ่งมีการใช้หนังสือประเภทนั้น ๆ มาก และมีการใช้หนังสือประเภทอื่นน้อย และที่ใช้มากนั้นเป็นเพราะเหตุใด เพื่อจะได้นำมาพิจารณาจัดหาหรือจัดซื้อเพิ่มเติม
6. ควรมีการศึกษาการใช้หนังสือที่จัดหาเข้ามาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ เพื่อจะทราบถึงประสิทธิภาพของการจัดหาว่าตรงกับความต้องการของผู้ใช้หรือไม่ มากน้อยเพียงไร
7. ในการศึกษาการใช้เพื่อที่จะทราบสภาพการใช้ที่แท้จริง บรรณารักษ์ควรได้พิจารณาการใช้โดยเฉลี่ยในแง่ของอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่องประกอบด้วย เพราะหากจะตัดสินว่ากลุ่มใดใช้มาก และกลุ่มใดมีการใช้น้อย โดยเปรียบเทียบจากอัตราการใช้หรือปริมาณการใช้ของแต่ละกลุ่มแต่เพียงอย่างเดียว จะไม่เป็นการยุติธรรมเพราะจำนวนหนังสือของแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน ปริมาณการใช้จะมากหรือน้อยย่อมมีส่วนสัมพันธ์กับปริมาณของหนังสือในห้องสมุดด้วย (Jenk 1976 : 149-150) นั่นคือ หากหนังสือหมวดหมู่ใดมีมาก ปริมาณการใช้ในหมวดนั้นมักจะมากตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้ก็ไม่น่าแน่นอนเสมอไป เพราะบางครั้งการใช้ที่เป็นจริงอาจไม่เป็นไปตามที่เราคาดหวังก็ได้ (Lancaster 1982 : 19) เช่น ในห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรพลชัยการพระนครศรีอยุธยา หนังสือในหมวดปรัชญา (100) มีน้อย แต่มีการใช้มาก เป็นต้น ซึ่งจะต้องศึกษาถึงสาเหตุว่าเป็นเพราะเหตุใด ดังนั้น หากบรรณารักษ์จะได้ศึกษาถึงอัตราส่วนระหว่างจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่อง ประกอบด้วย ก็จะ

ทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หนังสือประเภทนั้น ๆ ค่อนข้างเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยัง
 จะช่วยให้บรรณารักษ์สามารถวิเคราะห์ถึงความเพียงพอของหนังสือประเภทนั้นได้อีกด้วย เช่น
 หากหนังสือประเภทใดมีอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่องสูง แม้ว่าปริมาณการใช้จะ
 บรรณารักษ์อาจพิจารณาจัดซื้อเพิ่มเติมหนังสือประเภทนั้นได้ ทำนองเดียวกัน
 หากหนังสือประเภทใดมีอัตราส่วนของจำนวนครั้งต่อ 1 ชื่อเรื่องต่ำ แม้ว่าปริมาณการใช้จะ
 มากก็ตาม บรรณารักษ์อาจต้องพิจารณาในรายละเอียดว่า ปริมาณการใช้ที่มากนั้นมีการใช้
 กระจายกันทั่วทุกเล่ม หรือมีการใช้มากเพียงบางเล่มเท่านั้น และหนังสือเล่มที่ใช้มากนั้นมี
 คุณสมบัตินั้นใด เช่น ความน่าเชื่อถือของผู้แต่ง ขอบเขตเนื้อหา การจัดเรียงลำดับภาพ
 ประกอบ รูปแบบ เป็นต้น

ดังนั้นการศึกษาเพื่อจะทราบสภาพการใช้หนังสือของห้องสมุด บรรณารักษ์ควรได้
 ศึกษาการใช้โดยพิจารณาจากปริมาณการใช้เป็นจำนวนครั้ง และพิจารณาจากอัตราส่วนของ
 จำนวนครั้งต่อ 1 เล่ม หรือ 1 ชื่อเรื่องในแต่ละกลุ่มประกอบกัน เพราะจะช่วยให้การตัดสินใจ
 คัดเลือกประเภทของหนังสือเข้าห้องสมุด มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น